

Agenda nuclear local: 60 anys, agenda antinuclear local: no definida

Les informacions sobre energia atòmica al llarg de març i abril evidència la precisió i la claredat amb què l'ampli grup de persones que es beneficien d'aquesta tecnologia van imposant la seva agenda.

En la metodologia d'aquesta agenda predomina la discreció, el que s'anomena, en paraules d'un dels seus portaveus qualificats, mantenir la indústria "lluny de la controvèrsia i el debat". Donada l'extensa xarxa de connexions entre empreses elèctriques, bancs i propietaris de grans mitjans d'informació, seria relativament senzill que les notícies que han aparegut en aquests dos mesos haguessin estat titulars de premsa i televisió, però els que manen són molt conscients que hi ha una majoria social passiva amb una visió negativa de l'energia atòmica, de manera que el soroll mediàtic resulta inadequat. Això no vol dir que els missatges no es repeteixin amb contundència en llocs adequats, els espais de trobada amb el poder polític afí, i que es mantingui un "run-run" propagandístic de baixa intensitat en agències, diaris econòmics i butlletins tècnics, fins i tot en algun mitjà d'informació general de baixa circulació i provada fidelitat (1).

Objectiu de l'agenda: "blindar" per llei els 60 anys de funcionament per a totes les nuclears actives. Aquest objectiu es reitera amb fermesa pels "actors" corresponents; el Fòrum Nuclear (FN) el projecta cap al sector empresarial, econòmic i tècnic (no en va entre els que sostenen l'FN es troba el més "selecte" dels tres grups) (2); cap a la "societat civil" es pronuncia la Societat Nuclear Espanyola (SNE), vetust organisme mantingut durant anys en segon pla i recentment despolvado, que va guanyant protagonisme. L'última ocasió, el 10 de març, la vigília de l'aniversari de la catàstrofe de Fukushima, amb l'argument per excel·lència del catecisme neoliberal en aquests temps de saqueig: el "*marc regulador estable i predictable que garanteixi el seu màxim nivell de fiabilitat almenys fins als 60 anys*" (3).

La clau de l'agenda passa pel cas Garoña, però amb algunes matisacions. Vegem primer els fets.

Durant el mes d'abril s'ha produït una ofensiva informativa sobre la reobertura de Garoña, encara que dins dels marcs de discreció que hem enunciat abans. Nuclenor, l'empresa titular de la central, propietat al 50% d'ENDESA i IBERDROLA, ha multiplicat les notes de premsa. Els missatges s'inscriuen en la tàctica acordada amb el poder polític: passar el nucli dur de la decisió de posar en marxa la central al Consell de Seguretat Nuclear (CSN) (4), organisme oficialment "tècnic"; per això es fa continu èmfasi en la solidesa de l'artefacte, encara que estigui ple de pedaços, alhora que es manté una postura activa davant els municipis de la zona, una manera de contrarestar les protestes que s'han organitzat en el que portem d'any diversos col·lectius, i unes forces polítiques ficades ja en pre-campanya electoral (5), la majoria des d'Àlaba i les institucions basques.

Però és important assenyalar que ni el FN, ni la SNE uneixen la seva reivindicació dels 60 anys de funcionament a la sort de Garoña, saben que l'estat de la central resulta prou precari com per no apostar a aquesta sola carta seva exigència; d'aquí també que el ministre Soria, en la seva compareixença del passat 25 de març a la Comissió d'Indústria, Energia i Turisme del Congrés dels Diputats, es mantingués estrictament en el guió de l'aval tècnic del CSN, encara que hagi declarat en moltes ocasions la seva posició política de sintonia amb la reivindicació d'allargar el funcionament de les centrals formulada pel "poble nuclear" (6).

La prudència i la discreció imperen, i les complicitats i sobreentesos marquen el desenvolupament de l'agenda. Per això, en la voluntat estratègica d'imposar els 60 anys no es minimitza el paper que pot jugar un CSN trufat de persones vinculades a la indústria atòmica; aquest organisme pot ser la garantia d'una política d'allargament cas per cas; una millor opció que un decret en segons quines circumstàncies, ja que sempre es pot invocar el seu caràcter "apolític" per legitimar les decisions.

I davant d'aquest desplegament de subtileses i aquest ampli marge de maniobra, ¿quina és l'agenda del moviment local contra les nuclears?_Doncs no es coneix._Hi declaracions de rebuig explícit als 60 anys d'algunes organitzacions ecologistes i d'algunes forces polítiques, i també una àmplia "zona grisa" en què conviuen els partidaris del "sí però ..." i el "no però ..." (7);_organitzacions socials, partits i sindicats que han manifestat la seva oposició a l'energia atòmica però que eviten assenyalar amb una postura activa, o que ho fan selectivament, de forma limitada i en funció de circumstàncies molt concretes._

La situació a Garoña és il·lustrativa d'aquest estat de coses._El gruix del moviment d'oposició a la reobertura se situa a Àlaba, fora de la província de Burgos on es troba la central;_es podria considerar, doncs, un cas de solidaritat territorial davant l'amenaça d'una catàstrofe potencial que, com han provat àmpliament Txernòbil i Fukushima, afectaria a amplis territoris de manera aleatòria, però no és així._No es percep voluntat d'estendre la resistència a altres territoris amb centrals atòmiques, i no s'intenta coordinar un moviment a nivell d'Estat._A Burgos, l'oposició se centra en la històrica Coordinadora Contra Garoña, però la seva activitat no compta amb el suport d'entitats que tenen la seva correspondència entre les que s'han manifestat oposició a Àlaba, tampoc hi ha pronunciaments institucionals crítics._Sense baixar al clamorós espectacle de un PP d'Àlaba donant suport a la opció de tancament de Garoña contra la política del seu partit i del seu govern, el cas de determinats sindicats és un exemple d'aquesta "zona grisa": les mateixes entitats que van fer campanya activa en 2009 contra el tancament de la central a Burgos són les que es van manifestar a Àlaba el 28 febrer 2015 demanant que no es torni a obrir._

I tampoc sembla que hi ha voluntat de generalitzar el cas de Garoña a les 7 centrals atòmiques que funcionen a Espanya i plantejar garanties de tancament per a totes, o exigències de tancament anticipat._Tal sembla que Garoña és un fenomen extraordinari, el resultat d'unes circumstàncies excepcionals de tipus territorial i polític que no poden aplicar a la resta._

Davant d'aquest "poble nuclear", amb una agenda definida i uns objectius clars, tenim una majoria social que rebutja l'energia atòmica però a la qual ningú ofereix una agenda pròpia i una estructura organitzativa perquè es converteixi en un element actiu._No resulta estrany que el "poble nuclear" maniobri sense problemes i esperi els fruits de la seva tenacitat._

I com a teló de fons, un panorama internacional en què, controlada mediàticament la catàstrofe de Fukushima i superades les estridències del "renaixement nuclear", es posen les bases d'un manteniment atòmic per al futur (8)._

Si no es desenvolupa un procés per convertir el rebuig passiu en voluntat social activa, les set centrals que encara funcionen a Espanya podran seguir sense problemes durant 60 anys, seguiran contaminant amb radioactivitat al medi ambient, afectant a la salut de les persones, cobrant del Estat, aportant la seva quota per fabricar armament atòmic, emetent CO2 i altres contaminants, augmentant el volum de residus perillosos a custodiar durant centenars de milers d'anys i, especialment, amenaçant amb la possibilitat que la propera i inevitable catàstrofe nuclear es produeixi a prop._Les conseqüències acabaran sent pagades per nosaltres, o pels nostres descendents._

-

NOTES:

(1) <http://www.abc.es/sociedad/20150310/abci-nuclear-legislacion-estable-empleos-201503101452.html> o <http://www.radiointereconomia.com/2015/03/11/foro-nuclear-fukushima-hizo-descender-el-apoyo-a-energia-atmica-en-espana/>

(2) <http://www.foronuclear.org/es/sobre-nosotros/socios>

(3) <http://www.efeverde.com/noticias/garona-vida-util/> i la referència que fa (1)

(4) Soria insisteix que s'ha de donar permís a Garoña si ho dictamina el CSN
<http://www.diariodeburgos.es/noticia/Z45BDF441-D0F9-4B85->

(5) Veure 2015.04.17. La central nuclear de Garoña realitza un simulacre dins dels requeriments del CSN <http://www.abc.es/local-castilla-leon/20150417/abci-central-nuclear-garona-realiza-201504162029.html> y 2015.04.13. Nuclenor afirma que es mantenen les capacitats tècniques per a la reobertura de Garoña. Reunió periòdica amb alcaldes de la zona. <http://www.noticiasdegipuzkoa.com/2015/04/13/sociedad/euskadi/nuclenor-afirma-que-se-mantienen-las-capacidades-tecnicas-para-la-reapertura-de-garona> . 2015.04.14 La direcció de Nuclenor ha assegurat aquest matí en una reunió informativa amb els alcaldes de l'entorn de la Central Nuclear de Santa Maria de Garoña que està preparada per reobrir la planta nuclear. <http://www.efeverde.com/noticias/nuclenor-asegura-estar-preparada-para-reabrir-la-central-nuclear-de-garona/> . Respecte a les protestes veure entre otros <http://www.lavanguardia.com/economia/20150219/54426327332/el-parlamento-vasco-impugnara-los-intentos-de-reabrir-la-central-de-garona.html> , <http://www.noticiasdealava.com/2015/02/21/araba/garona-da-un-nuevo-paso-hacia-la-reapertura> , <http://www.elcorreo.com/alava/sociedad/201502/19/unidad-sindical-para-protestar-20150219122057.html> , o <http://www.noticiasdealava.com/2015/01/25/araba/garona-atraganta-el-desayuno> , etc.

(6) "poble nuclear", utilitzo l'expressió popularitzada entre les persones que treballen contra l'energia atòmica al Japó per definir el conjunt d'empreses, institucions, bancs, estaments universitaris, sindicats i grups de pressió que es beneficien de l'existència d'nuclears i imposen els seus interessos, és l'equivalent a la denominació "lobby" nuclear, que ve a designar el mateix fenomen.

(7) Veure la posició oficial de l'òrgan de premsa corresponent a http://elpais.com/elpais/2014/06/01/opinion/1401647742_481019.html

(8) Veure abril 24 2015.- Rússia proporcionarà a l'Argentina tecnologia nuclear moderna. http://internacional.elpais.com/internacional/2015/04/23/actualidad/1429817692_728515.htm
l